

KUML 19
70
FOR P.V.GLOB

KUML

KUML

ÅRBOG FOR JYSK ARKÆOLOGISK SELSKAB

1970

With Summaries in English

Mit deutschen Zusammenfassungen

JYSK ARKÆOLOGISK SELSKAB SATTE DETTE KUML FOR

P. V. GLOB

PÅ 60 ÅRS DAGEN DEN 20. FEBRUAR 1971

I KOMMISSION HOS
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN

1971

Omslag:
P. V. Glob:
Jysk Tordenvej

Redaktion:
POUL KJÆRUM

Copyright 1971
by
Jysk Arkæologisk Selskab
JSBN 8700 22971 7

Printed in Denmark
by
Jysk Centraltrykkeri A/S

INDHOLD/CONTENTS

<i>Peter Seeberg</i> : Det frie felt. P. V. Glob og de danske provinsmuseer	9
A clear field. P. V. Glob and the Danish provincial museums	
<i>Klaus Ferdinand</i> : Etnografien på Moesgårdmuseet	13
The ethnographical collections at Moesgård	
<i>Hellmuth Andersen og Ole Klindt-Jensen</i> : Hesselbjerg. En gravplads fra vikingetid	31
Ein wikingenzeitliches Gräberfeld	
<i>Tage E. Christiansen</i> : Træningslejr eller tvangsborg	43
Training-camp or garrison-fort	
<i>Kristján Eldjárn</i> : En tau-stav fra Island	65
A Tau crosier from Iceland	
<i>Knud J. Krogh</i> : Den norske stavkirke	83
The Norwegian stave-church	
<i>Aslak Liestøl</i> : En uartig historisk runeinskrift	91
A historic runic inscription from Bergen	
<i>Jytte Lavrsen</i> : Brandstrup. Nye billeder af et gammelt fund	99
Brandstrup – new illustrations to an old find	
<i>Peter Riismøller</i> : Pottemageren i Pederstræde	109
The potter of Pederstræde	
<i>Erling Albrechtsen</i> : Den ældre jernalders bebyggelse på Fyn	123
Early Iron Age settlement on Funen	
<i>C. J. Becker</i> : De gådefulde lerblokke fra ældre jernalder	145
Die rätselhaften Tonblöcke aus der älteren Eisenzeit	
<i>Hans Neumann</i> : Et dødehus fra Enderupskov	157
Ein Totenhaus von Enderupskov	
<i>Erling Johansen</i> : Med hevet hånd	171
The raised hand	
<i>Mats P. Malmer</i> : Bronsristningar	189
Bronze engravings	
<i>Sverre Marstrander</i> : Et magisk fangstlokkemiddel	211
A magical hunting charm	
<i>C. A. Moberg</i> : Regional och global syn på hällristningar	223
Research in rock carving	
<i>Povl Simonsen</i> : Sydskandinavisk i Nordskandinavien	233
South-Scandinavian petroglyphic art in northern Scandinavia	
<i>Holger Friis</i> : Flinthugningspladsen ved Studeli klit	243
A Neolithic bivouac at Studeli klit	
<i>Hans Jørgen Madsen</i> : To dobbeltgrave fra jysk enkeltgravskultur	249
Two double graves from the Jutland Battle-axe Culture	
<i>Bent Sylvest</i> : Dolktidsgrav med ravsmykker	261
Late Neolithic grave with amber pendants	
<i>Anders Hagen</i> : Om arkeologiens kulturbegreb	267
On cultural conceptions in archaeology	
<i>Hans Helbæk</i> : Da rugen kom til Danmark	279
The arrival of rye in Denmark	
<i>Ulrik Møhl</i> : Fangstdyrene ved de danske strande	297
Seal and whale hunting on the Danish coasts	
<i>J. Troels-Smith</i> : Naturvidenskabelig datering	331
<i>T. G. Bibby</i> : »... efter Dilmun norm«	345
»... according to the standard of Dilmun«	
<i>Karen Frifelt</i> : Jamdat Nasr fund fra Oman	355
Jamdat Nasr finds in the Oman	
<i>Peder Mortensen</i> : Om Barbartemplets datering	385
On the date of the temple at Barbar in Bahrain	

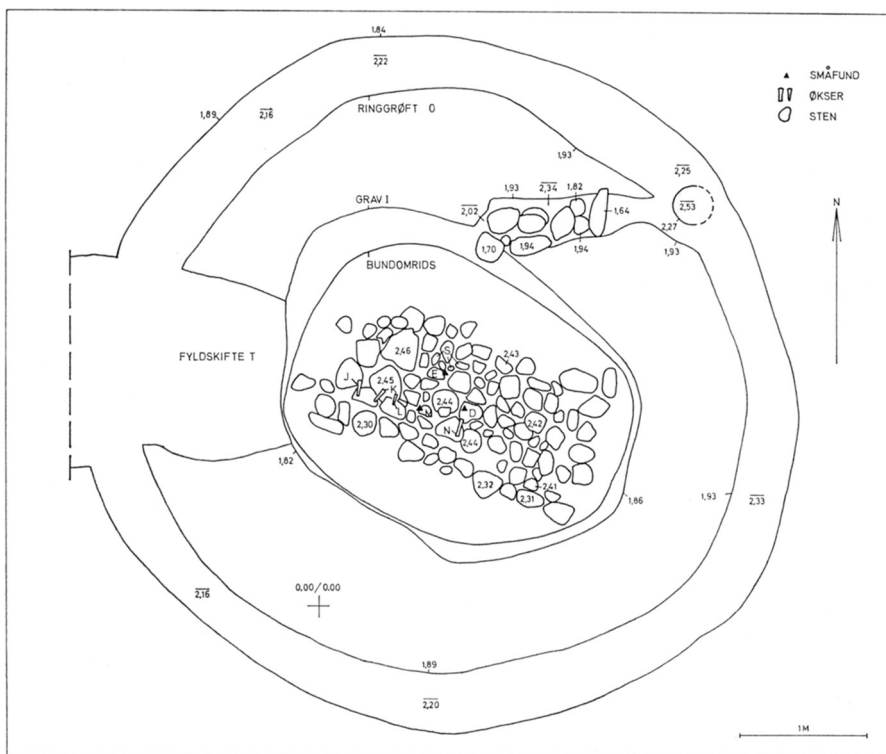

Fig. 1. Plan over Vester Nebel-udgravningen. Bund af dobbeltgrav med ringgrøft.
Plan of the Vester Nebel excavation. Floor of double grave with ring-ditch.

TO DOBBELTGRAVE FRA JYSK ENKELTGRAVSKULTUR

Af H. J. Madsen

I sin behandling af jysk enkeltgravskultur omtaler P. V. Glob i 1944 et antal gravfund, der på grund af udstyrets usædvanlige omfang og placering må opfattes som dobbeltgrave, og det fremgår, at ikke blot en mand og en kvinde, men også to mænd kan dele kiste (1). I 1969 havde Forhistorisk Museum lejlighed til at undersøge to sådanne dobbelte mandsgreve, en ved Vester Nebel nordvest for Kolding, og en i Tønning skov midt imellem Horsens og Silkeborg. I det følgende skal disse to fund beskrives nærmere, og der angives en datering for Vester Nebel-graven på basis af en kulstof 14-analyse.

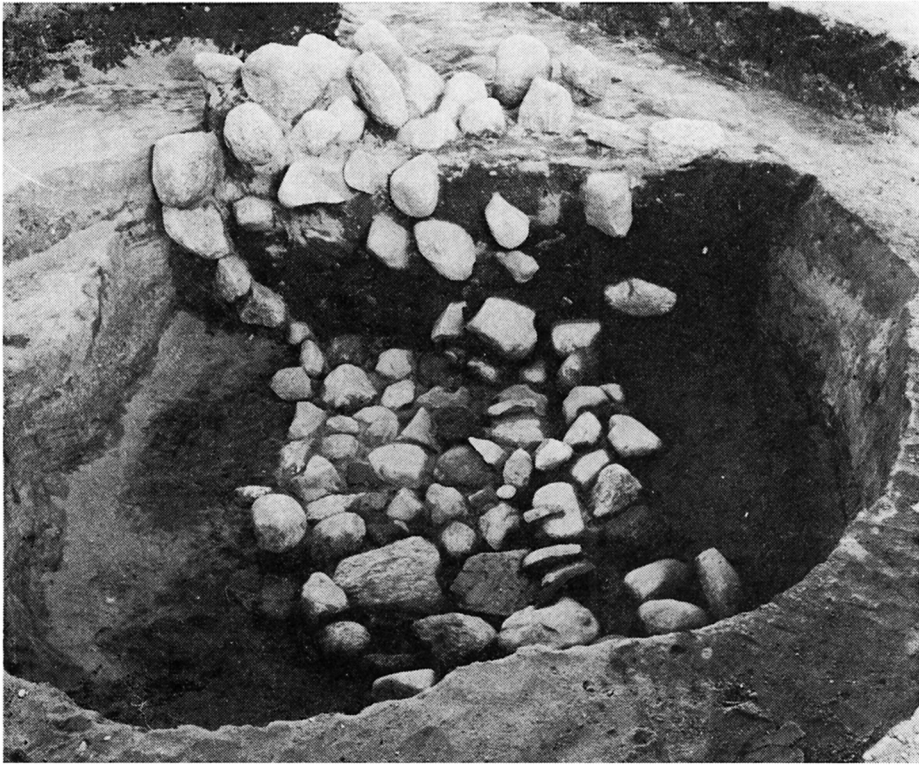

Fig. 2. Vester Nebel-graven, set fra vestnordvest. Graven delvis tømt. I forgrunden bundbrolægning med oldsager, i baggrunden urørt gravfyld.

The Vester Nebel grave during excavation, viewed from west-north-west. The grave has been partly cleared. In the foreground is the stone paving with artefacts, in the background unexcavated grave fill.

Vester Nebel

Under forårets markarbejde stødte gårdejer Harald Thomsen, Dybvadbro ved Vester Nebel, på en stensamling, og hans anmeldelse herom gik fra Museet på Koldinghus til Forhistorisk Museum, der ved museumsinspektør Hellmuth Andersen gennemførte en forundersøgelse af stenforekomsten. Det blev herved fastslået, at der var tale om en grav fra jysk enkeltgravskultur, og Hellmuth Andersen foretog sammen med denne artikels forfatter i de følgende dage inden markens tilsåning en mere omfattende undersøgelse af gravanlægget (2). Findestedet lå på flad mark i højt terræn øst for Vester Nebel å, ca. $\frac{1}{4}$ km syd for Vester Nebel mellem åen og landevejen til Kolding. Det var ikke muligt at iagttage spor efter nogen høj på stedet; men ca. 20 m vest-nordvest for findestedet sås en overpløjet høj, der ifølge gård-ejer Harald Thomsen i 1930'erne var blevet delvis udgravet af en amatør-arkæolog. Et privatfoto af denne grav viste den som en stenomsat

enkeltgrav med en stridsøkse, der var typebeslægtet med nedennævnte stridsøkser J og N, samt en tyndnakket flintøkse og et par flækker (3). Undersøgelsen på det aktuelle findsted gennemførtes med et 16 m² stort centralfelt og med udstikkende grøfter i himmelretningerne. Under udgravningen lod det sig iagttage, at gravene udgik fra bunden af pløjelaget, og der viste sig hverken i lodret eller vandret plan entydige spor til dokumentation af en forsvundet høj, bortset fra stedvis forøget muldtykkelse i grøfternes yderender. Randsten forekom ikke.

Graven, der var anlagt i lagdelt undergrundssand, var ca. meterdyb og tilnærmelsesvis af cirkeltype, idet omridset beskriver en stor oval på 3 x 2 m (fig. 1). Under den almene undersøgelse af graven forblev dens østlige ende utømt, hvorved karakteren af gravfylden er dokumenteret (fig. 2). Den bestod af let opblandet undergrundsmateriale med mange hovedstore sten. Graven havde tilnærmelsesvis lodrette sider, og stenene i fylden dannede ingen egentlig opbygning. På gravbunden fandtes en rektangulær bundbrolægning på ca. 2 x 1 m bestående af fladsidede sten og omgivet af et bredt, stenfrit randområde (fig. 3). En plankekiste aftegnede sig indirekte gennem

Fig. 3. Bundbrolægning i Vester Nebel-graven, set fra vestnordvest.
Floor paving in the Vester Nebel grave, seen from west-north-west.

forekomsten af en stenfri jordrille langs hele den sydvendte langside af bundbrolægningen. Langs jordrillens sydside lå en række højtliggende sten, der må have tjent som støtte for en kantstillet planke.

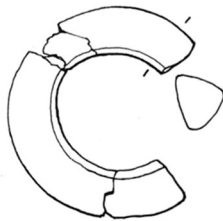
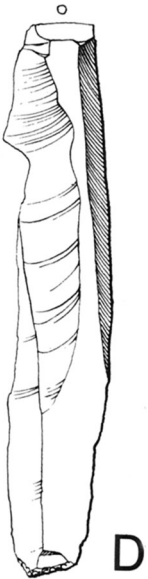
Spredt i gravfylden blev fundet 10 lerkarskår. Heraf blev det ornamenterede skår H (fig. 4) påtruffet i den øvre fyld nær nordvesthjørnets rundning. Stykket kan ikke sikkert indpasses i en lerkarprofil. Endvidere fandtes i gravfylden syv mindre brændtbensfragmenter.

På bundbrolægningen fandtes gravgodset, flækken D, ravringen E, ravskiven M, stridsøkserne J og N, samt flintøkserne K og L (fig. 1, 5 og 6). Stridsøksen J var 16,3 cm lang og lå i skråtstillet leje med nakkeenden højest og med jord mellem økse og bundbrolægning. Æggen pegede mod nord, økseoverkanten mod vest, skaftet har vendt mod øst. Stridsøksen N var 16,8 cm lang og lå i vandret leje med jord mellem økse og bundbrolægning. Æggen pegede mod nord, økseoverkanten mod øst, så skaftet må have vendt imod vest.

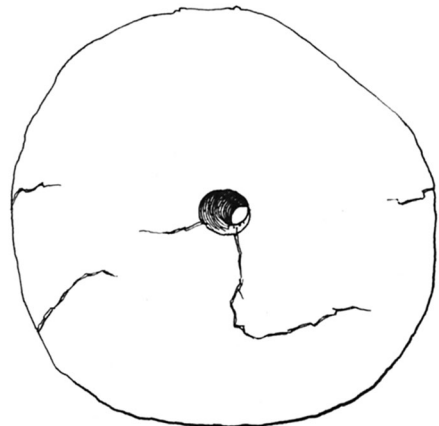

Fig. 4. Lerkarskår H. Fra øvre fyld i Vester Nebel-graven. 1:2.

Potsherd H from the upper fill in the Vester Nebel grave. 1:2.

E

M

Fig. 5. Ravring, ravskive og flintflække. Del af grav-gods fra Vester Nebel-graven. 1:1.

Amber ring, amber disk and flint blade. Part of the Vester Nebel grave inventory. 1:1.

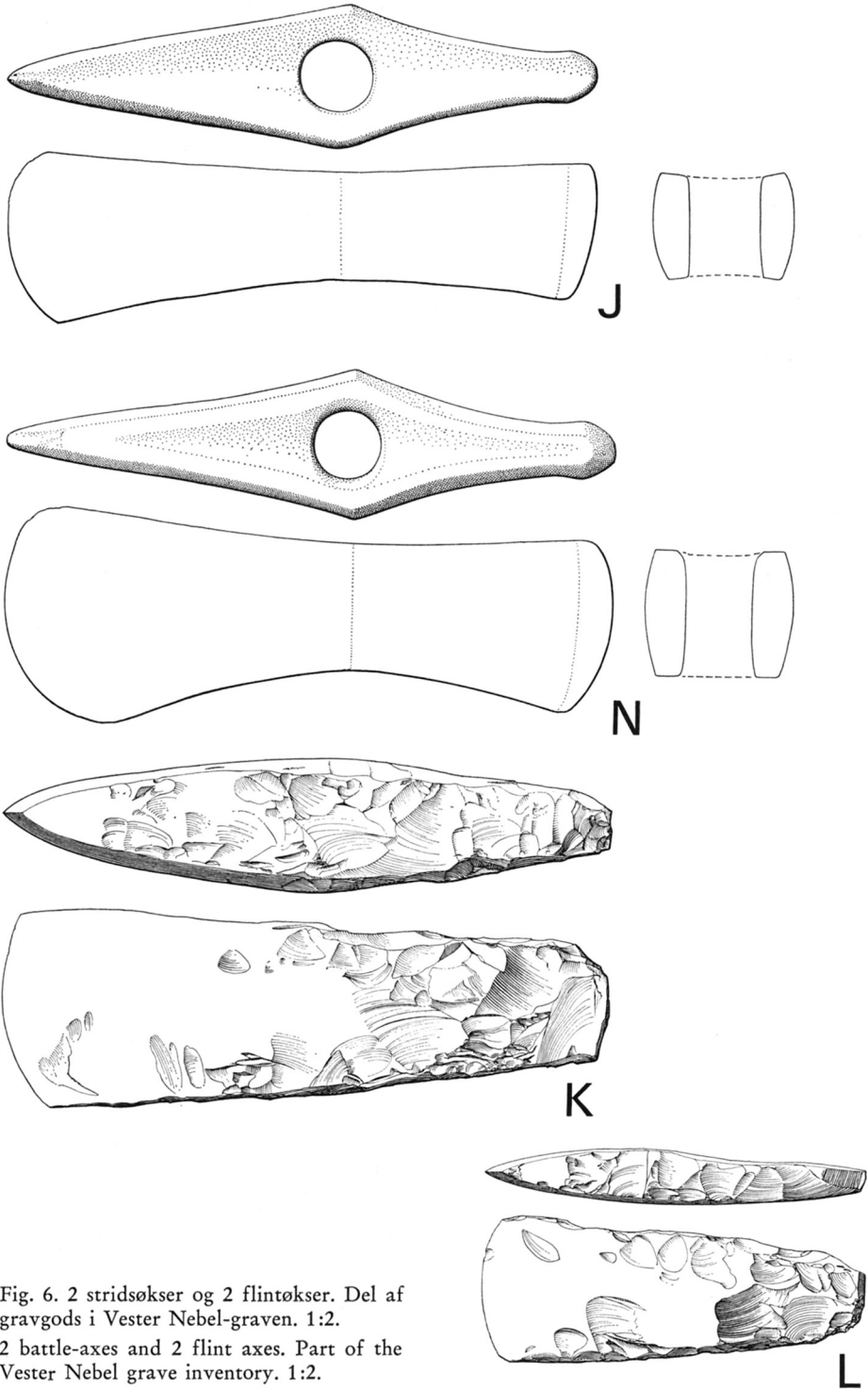

Fig. 6. 2 stridsøkser og 2 flintøkser. Del af gravgods i Vester Nebel-graven. 1:2.
 2 battle-axes and 2 flint axes. Part of the Vester Nebel grave inventory. 1:2.

Fig. 7. Graven fra Tønning Skov, set fra øst. Afrenset til bunden. Oldsager in situ.
The Tønning Wood grave, viewed from the east. Floor exposed and artefacts in situ.

I bundbrolægningen indgik tre samhørende fragmenter af en dobbeltsidig slibesten med konkav slibeflade. Stenen ses at have været 14,5 cm bred. Dens oprindelige længde kan ikke angives.

Ved bunden af graven opsamledes endvidere diverse trækulstykker. Derimod fandtes ingen skeletspor.

I undersøgelsens centralfelt og i de udstikkende søgegrøfter aftegnede sig i samme dybde som graven klare fyldskifter af en ringgrøft, O (fig. 1). Nedgravningen til denne udgik fra bunden af pløjelaget og ikke fra det dybere undergrundsniveau, hvori den er opmålt. Dens tværsnit var overalt U-formet, og fylden bestod af gulligbrunt sand uden sten, men med pletter af trækul. I ganske enkelte tilfælde sås uklare fyldskifter, som fra neddybninger i bunden af grøften. Kun et af disse aftegnede sig klart i vandret plan midt i grøften i nordøst, og dette fyldskifte aftegnede sig i lodret plan som en cylindrisk, stolpehulslignende fordybning, dog med fyld af samme karakter som ringgrøftens. En ejendommelig rende etablerede i nordøst en indiskutabel forbindelse mellem ringgrøften og den øvre del af graven. Den var opfyldt af sten af samme beskaffenhed som stenene i gravfylden.

Ved gravens vestside opmålte et fyldskifte, T (fig. 1) i samme niveau som ringgrøft og grav. Forholdet mellem fyldskifte T og de to andre nedgravningsfænomener lod sig ikke afklare. Fylden var stærkt spættet i modsætning

til den ellers forekommende fyld i nedgravningerne på lokaliteten. Bunden havde et uregelmæssigt forløb. Ved gravens vestside sås fyldskifte T at være fordybet ca. 40 cm i undergrunden. I et lodret snit på tværs af ringgrøftens forløb sås ringgrøftens bundparti at fortsætte under bundhorisonten for fyldskiftet T, men med beslægtet fyld. På trods af de uafklarede omstændigheder opfattes fyldskifte T som repræsenterende en yngre nedgravning hidrørende fra et plyndringsforsøg, der har forfejlet sit mål. Grænsen for fyldskifte T i vest blev ikke fremdraget, da der ikke forekom træk, der gav anledning til at antage tilstedeværelsen af en sekundært neddybet grav.

Som det vil være fremgået af ovenstående beskrivelse, udviser Vester Nebel-graven flere træk af særlig interesse.

Anlægget knytter sig til de specielle grave fra jysk enkeltgravskultur, der benævnes cirkelgrave, og som nu er iagttaget i omkring 25 tilfælde (4). Cirkelgravene kendes kun fra undergravstid, og det er blot ved deres form og størrelse, at de skiller sig ud fra den store mængde af jyske undergrave. De findes næsten udelukkende i det centrale enkeltgravsområde.

Vester Nebel-gravens ringgrøft er også et fænomen, der endnu kun kendes i forholdsvis få tilfælde herhjemme. I 1944 opregnede Glob 11 forekomster af ringgrøfter indenfor jysk enkeltgravskultur, og de synes tidsmæssigt at placere sig i under- og bundgravstid (5). Siden er der kun kommet få nye fund for dagen (6). Fra Bjerregård i Vejle amt kendes på samme måde som ved Vester Nebel en cirkelgrav med ringgrøft (7).

Endelig skal det fremhæves, at Vester Nebel-graven var usædvanlig lang, og at den med sine to stridsøkser i de angivne positioner må opfattes som en dobbeltgrav for to mænd.

De to velforarbejdede stridsøkser J og N (fig. 6) lader sig henføre til Glob's D-type og daterer således graven til yngre undergravstid (8). Denne arkæologiske tidsfæstelse kan ydermere suppleres med en kulstof 14-datering foretaget på Nationalmuseets naturvidenskabelige afdeling. Til grund for analysen anvendtes de trækulstykker, der var opsamlet på bunden af graven. Det viste

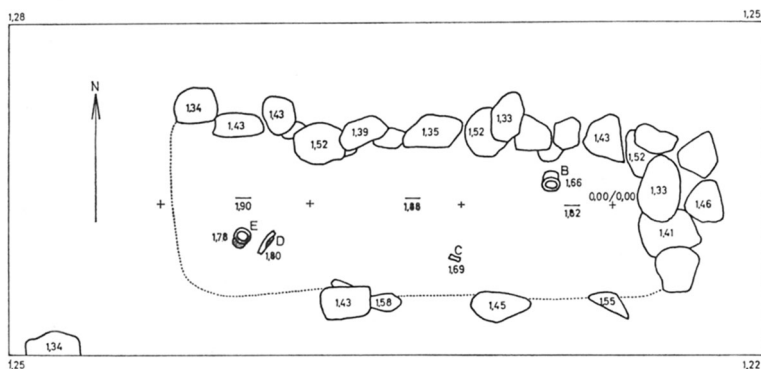

Fig. 8. Plan over dobbeltgraven i Tønning skov. 1:50.
Plan of the Tønning Wood double grave. 1:50.

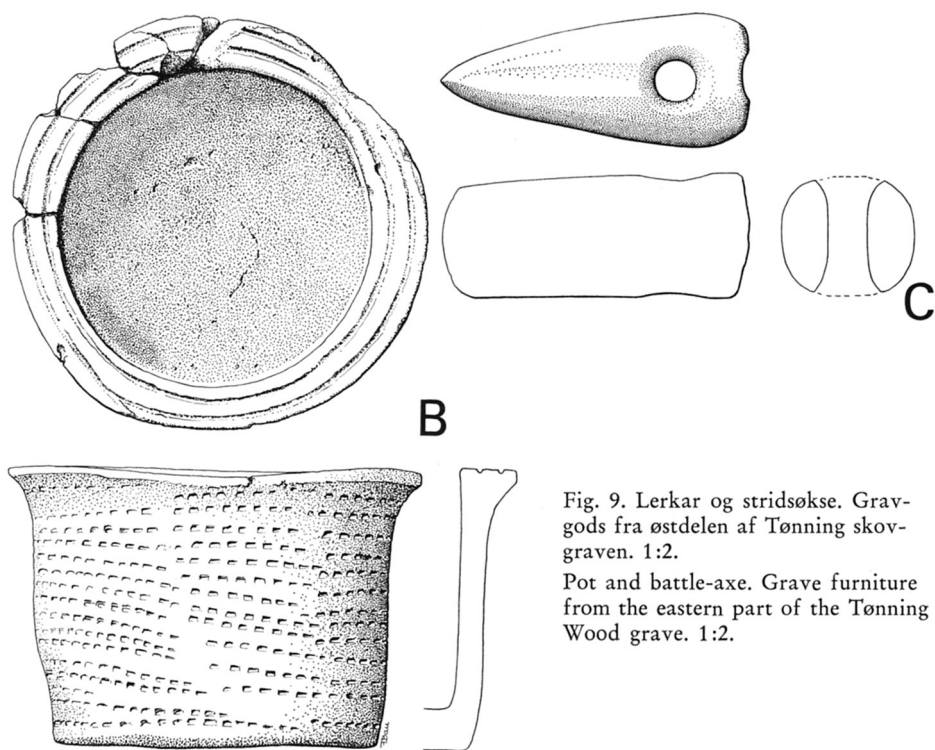

Fig. 9. Lerkar og stridsøkse. Grav-gods fra østdelen af Tønning skov-graven. 1:2.

Pot and battle-axe. Grave furniture from the eastern part of the Tønning Wood grave. 1:2.

sig næsten udelukkende at være hasselkviste, og dateringen angav 2200 ± 100 år f. Kr. (9).

Tønning skov

I forbindelse med andre udgravninger i Tønning skov undersøgte Hellmuth Andersen i 1969–70 en stærkt udpløjet høj, der var anlagt på en naturlig morænelershøjning i det vestlige skovbryn (10). Den store udfladede høj indeholdt i midten en næsten 4 m lang primærgrav fra overgravstid, nedsænket i undergrunden. Tre meter syd for og parallelt med denne grav fremkom en sekundær, ligeledes 4 m lang stensat grav med toppet bundbrolægning af godt håndstore sten, og en del sten samt enkelte brændte ben i gravfylden. Denne lange, sekundære grav var tom, men dens almene karakter og placering antyder en nær tidsmæssig forbindelse med højens primærgrav.

Primærgravnen var nedsænket 30–40 cm i undergrunden og havde stensatte sider (fig. 7 og 8). I vestenden fandtes stridsøkseen D og det retvæggede lerbæger E, i østdelen stridsøkseen C og det retvæggede lerbæger B (fig 9 og 10). I bunden af graven lå desuden en flækkekestump, et uornamenteret lerkarskår, samt en beskadiget ravperle med en diameter på 0,9 cm. Skeletspor blev ikke iagttaget.

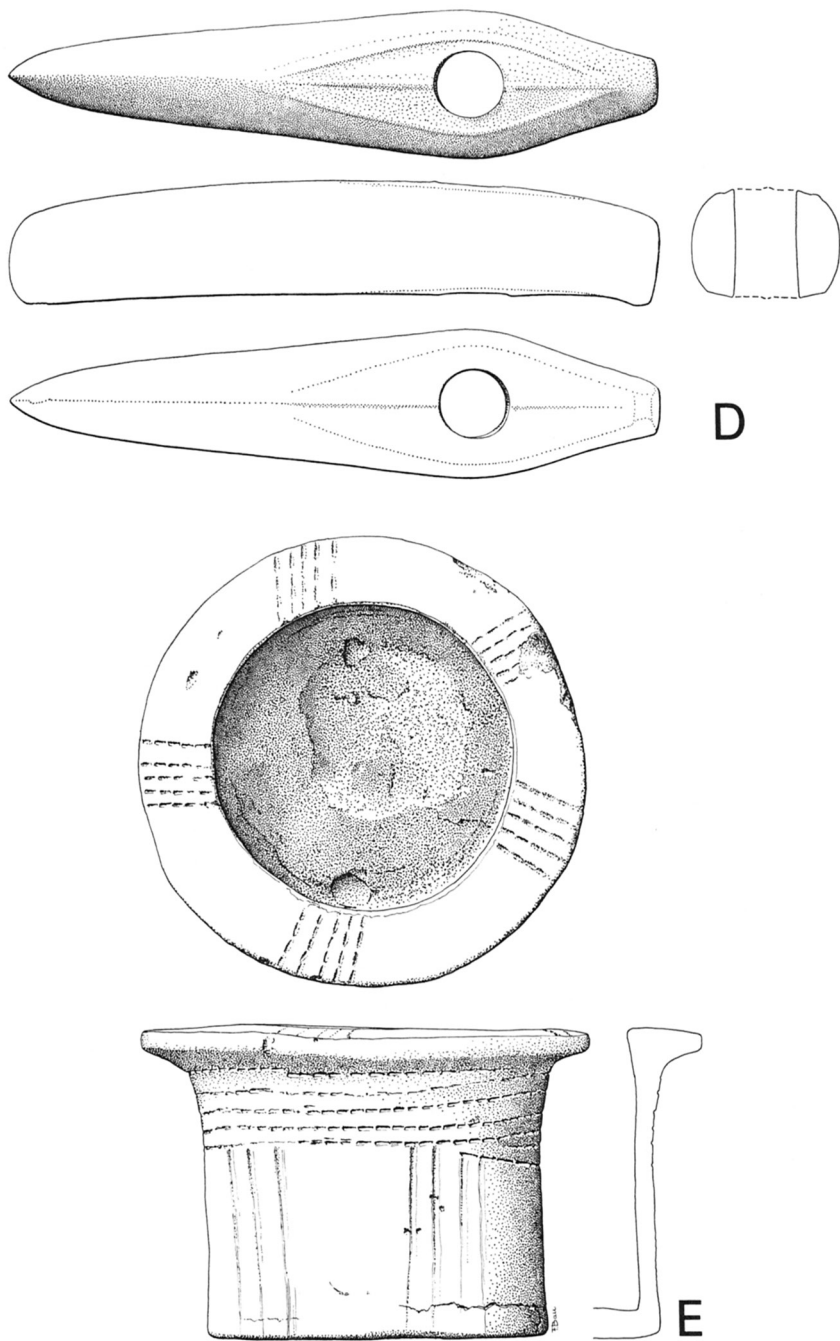

Fig. 10. Lerkar og stridsøkse. Gravgoods fra vestenden af Tønning skov-
 graven. 1:2:
 Pot and battle-axe. Grave furniture from the west end of the
 Tønning Wood grave. 1:2.

Stridsøksen D er et velformet eksemplar, på oversiden prydet med lister, der omkring skafthullet danner en spidsoval figur. Den er 17,2 cm lang, af grønlig bjergart, og må henregnes til Glob's L-type (11). Stridsøksen C er tydeligvis et fragment af en overgravsøkse, der efter at være itubruddet ved det oprindelige skafthul har fået en sekundær gennem boring på 1,1 cm i diameter.

Lerkarret B er 7,3 cm højt og ret tarveligt i sin udformning. Dets krave er ornamenteret med to omkringløbende furer, og karsiderne er dækket af tandstokornamenter. Lerkarret E er 8,1 cm højt og har en 2 cm bred krave, der på fem steder er prydet med bundter af 5 svagt indridsede tværstreger. Under kraven løber et horisontalt bælte med tandstokornamentik, og herfra udgår 5 bundter af 2-4 svagt indridsede, vertikale linjer. Dette kar tilhører Glob's N-type (12).

Gravinventaret kan som helhed dateres til overgravstid, og på grundlag af stykkernes antal og indbyrdes placering må anlægget opfattes som en dobbeltgrav for to mænd.

Som det blev nævnt indledningsvis, er dobbeltgraven et kendt fænomen indenfor jysk enkeltgravskultur, og i de senere år er der foruden de to netop omtalte fund påtruffet endnu et par eksempler på denne begravelsesskik (13). Dobbeltgravene optræder også i beslægtede kulturgrupper uden for Danmarks grænser (14), og her kendes ligeledes tilfælde med to mænd i én grav. Det er dog ingenlunde klart, hvorledes samhørigheden mellem to sådanne mandspersoner skal opfattes. Hvad udstyr og gravlægning angår tyder intet på, at der skulle have eksisteret et herre-slave forhold imellem dem. Det må snarere dreje sig om en art fostbroderskab, et etableret mandligt samhørsforhold, der kendes fra mange kulturkredse, og som kan indebære døds- og gravfællesskab for de implicerede (15).

Enkeltgravskulturens dobbeltgrave peger fremad i tid, eftersom tilsvarende begravelser kendes både i senneolitikum (16) og ældre bronzealder (17).

SUMMARY

Two double graves from the Jutland Battle-axe culture

In his thesis on the Battle-axe culture of Jutland, P. V. Glob mentioned a number of graves which on account of the unusual amount and position of their furnishings must contain double burials. It appears that not only a man and woman, but also two men can share a coffin (1).

In 1969 two such double men's graves were investigated, one at Vester Nebel north-west of Kolding and one at Tønning Wood, between Horsens and Silkeborg. These two finds are described below, and a carbon-14 dating is given for the Vester Nebel grave.

Vester Nebel

The grave at Vester Nebel was roughly circular and surrounded by a ring-ditch. It had almost vertical sides and was paved with stone (fig. 1-2). The use of a plank coffin was indirectly indicated by a stoneless groove near the southern edge of the paving (fig. 3).

Dispersed in the grave fill were 10 potsherds, including the decorated rim-herd H (fig. 4) from the upper fill. On the paving were found the flint blade D, the amber ring E, amber disk M, battle-axes J and N, flint axes K and L (fig. 1, 5 and 6) and diverse pieces of charcoal.

The ring-ditch O surrounding the grave (fig. 1) was everywhere U-shaped in section and exhibited in the north-eastern part a distinct depression resembling a post-hole. A peculiar channel established in the north-east an unequivocal connection between the ring-ditch and the rest of the grave. The presumed traces of an unsuccessful attempt at grave-robbery, T, were registered in the west (fig. 1) at the same level as the grave and the ring-ditch, which was seen to continue beneath this horizon. No traces of border stones were found.

The Vester Nebel grave belongs to the special group of graves from the Jutland Battle-axe culture called circular graves, of which 25 specimens have now been recorded (4). They are represented in the Under-grave period only. Ring-ditches are comparatively rare (5-6), but a circular grave with a ring-ditch has been found at Bjerregård in Vejle county (7).

The Vester Nebel grave is, on account of its unusual length and two battle-axes in the positions indicated, considered to be a double grave for two men. The well-made battle-axes J and N (fig. 6) may be assigned to Glob's type D and thus date the grave to the late Under-grave period (8). This archaeological dating is supplemented by a carbon-14 dating carried out by the National Museum in Copenhagen. This indicated 2200 ± 100 B.C. (9).

Tønning Wood

In connection with other excavations in Tønning Wood, Hellmuth Andersen investigated in 1969-70 a demolished barrow at the western edge of the wood (10). In the centre of the mound a primary grave from the Upper-grave period was found, and three metres to the south of this a secondary 4 m long stone-lined grave. This long grave was empty, but its general character and position suggest a close connection with the primary grave.

The primary grave was sunk into the sub-soil and had stonelined sides (fig. 7 and 8). At the west end was found the battle-axe D and the straight-walled earthenware beaker E, and at the east end the battle-axe C and the straight-walled beaker B (fig. 9 and 10). A piece of a flint blade, an undecorated potsherd and a damaged amber bead were also found on the floor of the grave.

The battle-axe D is a well-formed specimen of Glob's L-type (11), and the pot E may be assigned to Glob's N-type (12) so that the grave inventory as a whole may be placed in the Upper-grave period. On account of the number of objects and their position, the grave must be regarded as a double one for two men.

As was mentioned in the introduction, the double grave is a recognized phenomenon of the Jutland Battle-axe culture, and in recent years, three further examples of this burial custom have been found (13). Double graves also occur in related culture groups outside Denmark (14), likewise with cases of two men being buried in one grave. It is, however, by no means clear how these two men have been related. As far as the manner of burial and the grave furnishings are concerned, nothing suggests

that their relationship was one of master and servant. It must rather be a case of a kind of sworn brother relationship, an artificial kinship which is known from many cultures and which can mean fellowship in death and the grave for the parties concerned (15).

The double graves of the Battle-axe culture point forward in time, since corresponding burials are known from both the Late Neolithic (16) and the Early Bronze Age (17).

H. J. Madsen
Forhistorisk Museum
Moesgård

NOTER

Plantegninger ved Karen Margrethe Christensen.
Oldsagstegninger ved Flemming Bau.

- 1) P. V. Glob: Studier over den jyske Enkelgravskultur. Årbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie 1944 s. 163 og 179 f.
- 2) Beretning om Vester Nebel-graven i Forhistorisk Museums arkiv, journal nr. 1595. Fundet indført i Nationalmuseets sognebeskrivelse under Vejle amt, Brusk herred, Vester Nebel sogn nr. 15.
- 3) Denne grav er formentlig identisk med den i NMs sognebeskrivelse omtalte grav, Vester Nebel sogn nr. 1.
- 4) Glob, anf. arb. s. 169f. Hans Neumann: Trækonstruktioner over grave fra stenalderens slutning. Haderslev Amts Museum 1963 s. 6f. Svend E. Albrethsen og Jørn Street-Jensen: En højgruppe i Vojens. Nye fund af enkeltgravskulturens cirkelgrave. ÅrbNord-OldHist 1964 s. 1–31.
- 5) Glob, anf. arb. s. 170ff.
- 6) C. J. Becker: Stenaldergrav fra Gabøl. KUML 1953 s. 155–164. H. Hellmuth Andersen: Sløjfede enkeltgravshøje ved Stejlgård. KUML 1961 s. 21f og 26f.
- 7) Albrethsen og Street-Jensen, anf. arb. s. 13.
- 8) Glob, anf. arb. s. 26ff og s. 59f.
- 9) Nationalmuseets naturvidenskabelige afdeling, Kulstof-14 Dateringslaboratoriet, datering nr. K-1582.
- 10) H. Hellmuth Andersen og Poul Kjærums: Senneolitiske gravanlæg i Tønning skov. KUML 1967 s. 37–59. Den i nærværende artikel beskrevne høj har nr. 1607 i Forhistorisk Museums journal, Nationalmuseets sognebeskrivelser nr. 57, Tønning sogn, Tyrsting herred, Skanderborg amt.
- 11) Glob, anf. arb. s. 50 og s. 63.
- 12) Glob, anf. arb. s. 97ff.
- 13) a. Janderup ved Varde. Clara Haahr Christiansen og Kaj Skelmoses: Dobbeltgrav. Skalk 1969 nr. 5.
b. Kobberup. Iflg. mundtlig meddelelse fra museumsinspektør Poul Kjærums, Forhistorisk Museum.
c. Gabøl, Haderslev amt. C. J. Becker: Stenaldergrav fra Gabøl med stridsøkser af jysk og svensk type. KUML 1953 s. 155–164. Denne grav bliver dog hverken af Becker eller af udgraveren, museumsinspektør Hans Neumann, Haderslev, bedømt som en sikker dobbeltgrav.
- 14) Karl W. Struwe: Die Einzelgrabkultur in Schleswig-Holstein. 1955, s. 71. Ulrich Fischer: Die Gräber der Steinzeit im Saalegebiet. 1956, s. 238.
- 15) N. E. Hammarstedt: Brorskål och blodsförbund. Fataburen 1908 s. 220–229. Johannes Maringer: Menschenopfer im Bestattungsbrauch Alteuropas. Anthropos XXXVII–XI, 1942–45 s. 85.
- 16) B. Järbe: An Inhumation Burial from the Stone Cist Period at Kiaby. Meddelanden från Lunds Universitets Historiska Museum, 1950 s. 73ff og 86ff.
- 17) Ebbe Lomborg: Gravfund fra Stubberup, Lolland. KUML 1963 s. 20ff.